

3. Бухарев В. В. Адміністративно-правові засади забезпечення кібербезпеки України : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Суми, 2018. 221 с.

4. Тарасюк А. В. Система суб'єктів забезпечення кібербезпеки в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Юридичні науки*. 2020. № 2. Т. 31 (70). Ч. 2. С. 119–124.

5. Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення: Наказ Офісу Генерального прокурора від 30.06.2020 р. № 298 (за змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text> (дата звернення 24.03.2025).

6. Про затвердження Положення про інтегровану міжвідомчу інформаційно-телекомунікаційну систему, щодо контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають кордон: Наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України, Державної митної служби, Державної податкової адміністрації України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства закордонних справ України, Міністерства праці та соціальної політики України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України від 03.04.2008 р. № 284/287/214/150/64/175/266/75. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0396-08#Text> (дата звернення 24.03.2025).

7. Про затвердження Загальних вимог до кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.06.2019 р. № 518 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/518-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення 24.03.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-502-3-3>

Распопов В. Б.,

*кандидат фізико-математичних наук, доцент
Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова
Національної академії наук України
м. Київ, Україна*

ДОЛУЧАЙМОСЯ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ «ЦИФРОВІ АВАТАРИ ВИДАТНИХ УКРАЇНЦІВ: В.І. ВЕРНАДСЬКИЙ»

У цифрову епоху штучний інтелект (ШІ) стає цінним інструментом для збереження національної спадщини та розвитку культурних практик в умовах сучасних суспільних викликів. Наприклад,

персоналізовані ШІ чат-аватари, розроблені для освітніх установ, університетів, музеїв, меморіальних фондів тощо, можуть допомогти суспільству у збереженні національної пам'яті, візуалізації та популяризації архівної спадщини видатних українців. Цифровий аватар *Володимир Іванович Вернадський* – це інноваційний проект, до реалізації якого запрошуються академічно обдаровані студенти-дипломники бакалавратури і магістратури, які на молодших курсах університету вже оволоділи необхідними компетенціями у галузі прикладної інформатики та програмування, а також ті студенти-гуманітарії, які досліджують творчий спадок видатного науковця, філософа і мислителя, першого президента Національної академії наук України (в період 1919-1921 рр.), ректора ТНУ (в період 1920-1921 рр.) В.І. Вернадського, вшануванню світлої пам'яті якого присвячений наш поважний науково-педагогічний форум [1].

В одному з архівних відеоінтерв'ю фундатор вітчизняної кібернетики академік **Віктор Михайлович Глушков** висловив припущення, яка на той час його сучасниками сприймалась фантастичною: про можливість набуття безсмертя за допомогою комп'ютера (див. рисунок 1 та відео за гіперпосиланням <https://youtu.be/96kzeFK322A>)

Рис. 1. Академік В. М. Глушков (1923–1982), фундатор київського Кібернетичного центру Національної академії наук України, – URL: <https://youtu.be/96kzeFK322A>

Сучасні досягнення ІІІ вже дозволяють реалізувати фантастичну мрію фундаторів української кібернетики – відтворити лінгвістичну модель світу, відображену в літературному стилі, притаманному тій чи іншій творчій особистості, навіть якщо видатна постать відійшла у вічність... Тож, настав час інтегрувати ідеї, наукову спадщину та концепції академіка Глушкова у сучасні інтелектуальні комп'ютерні системи, здатні згенерувати цифровий аватар – образ творчої особистості **Володимира Івановича Вернадського**, щоб його мудрість і життєвий досвід, доповнені і збагачені сучасними знаннями, запозиченими з баз даних Інтернету та згенеровані ІІІ у стилі, характерному саме для публіцистики В.І.Вернадського, і надалі слугували невичерпним джерелом слухних порад для сучасників і для прийдешніх поколінь наших нащадків.

Запропонована науково-практична тематика може становити значний інтерес для креативних студентів-дипломників та аспірантів, а також для академічно обдарованих юних програмістів Малої академії наук України, які мріють вивчитися на науковця (див. рисунок 2 та файл за адресою: https://nucpi.net/images/staff/Tudykhata/2013_03_25_AllaTudykhata_AboutMyself.pdf).

Рис. 2 Юні переможці Всеукраїнського творчого конкурсу «Завтра.UA», – URL: https://nucpi.net/images/staff/Tudykhata/2013_03_25_AllaTudykhata_AboutMyself.pdf

Нині автор проекту здійснює експериментальні дослідження перспектив використання ІІІ в гуманітарній сфері (цікавлять автора такі напрямки: освіта, педагогіка, екологія, філософія, літературна творчість, журналістика, політика тощо); автор вивчає вплив ІІІ на технології самоудосконалення професійної майстерності тощо. Особливу увагу приділено використанню ІІІ у ролі тьютора та наставника в шкільній та в університетській освіті молоді [2]. ІІІ розглядається нами і як активний інструмент, корисний для самоосвіти дорослих упродовж усього життя [3].

Науково-методична обґрунтованість проєкту. У доповіді на конференції обґрунтовується доцільність створення віртуального мультимедійного експонату для вітальні Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського – цифрового чат-аватару Володимира Івановича Вернадського. Спільними зусиллями фахових програмістів Інституту кібернетики імені В.М. Глушкова і студентів ТНУ імені В.І.Вернадського пропонується реалізувати такий інтерактивний експонат.

Цифровий аватар видатного науковця, ім'я якого з честю носить ТНУ імені В.І. Вернадського, надасть можливість майбутнім абітурієнтам університету, їх батькам, студентам, аспірантам, викладачам університету вести письмовий діалог із віртуальним експонатом як очно, так і дистанційно, через Інтернет. ІІІ, тематично налаштований на спілкування – з чат-аватаром В.І. Вернадського, – зможе рефлексувати на довільні запитання людей-співрозмовників мудрими висловлюваннями, які сприйматимуться художньо-образними, і стилістично відповідатимуть світогляду Володимира Івановича Вернадського, зафіксованому в його публіцистичних, наукових та науково-популярних творах.

Доповідь містить приклади розробки подібних мультимедійних музейних експонатів, які у 2023–2024 роках вже були реалізовані програмістами в інших країнах. У Додатку до доповіді автор розкриває суть алгоритмів ІІІ, обґрунтовує практичну користь цієї ініціативи та перспективи можливої тематичної співпраці університету з науковими установами НАН України [4].

Автор використовує міждисциплінарний підхід, поєднуючи методи кібернетики, лінгвістики, літературознавства та штучного інтелекту. Важливим аспектом є емпіричне дослідження на основі текстових корпусів В.І. Вернадського, що дозволяє машинним алгоритмам генерувати актуальні тексти в стилі його висловлювань. Важливо зазначити, що запропонований підхід має потенціал для подальшої розробки, зокрема в аспекті покращення алгоритмів стилістичної імітації.

Представлена робота є актуальним і перспективним дослідженням, що поєднує методи кібернетики та історичного наукознавства,

відкриваючи нові горизонти в галузі цифрової гуманітаристики. Вона присвячена можливості використання штучного інтелекту для відтворення літературного стилю видатного науковця В.І. Вернадського. Дослідження має значну наукову та практичну цінність, оскільки пропонує новаторський підхід до осмислення і взаємодії традиційної літературної-архівної спадщини та сучасних цифрових технологій.

Залучення креативних студентів, аспірантів, молодих науковців.

Інститут кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України прагне залучати академічно обдаровану молодь, студентів і аспірантів, для допомоги українським музеям і меморіальним фондам, – у створенні віртуальних лінгвістичних моделей (цифрових аватарів) видатних особистостей, використовуючи сучасні досягнення ІКТ і програмний інструментарій ІІІ.

Студентська молодь, юні науковці, які зацікавлені професійно оволодіти інструментарієм ІІІ для створення «живого» музейного експонату, «цифрового чат-аватару», що спілкуватиметься з відвідувачами у стилі видатного співвітчизника **Володимира Івановича Вернадського** (1863–1945), обговорити запропоновану тему дипломної роботи можуть з автором проекту (за адресою **Viktor.Raspopov@gmail.com**).

Робота є важливим внеском у сферу цифрового мовознавства. Вона демонструє можливості сучасних технологій для збереження та популяризації творчої спадщини В.І. Вернадського, відкриває перспективи для подальших досліджень у цих галузях.

Список використаних джерел:

1. Вернадський Володимир Іванович: біографія. Сайт «Вища освіта України». URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/biograf/23860/>
2. Распопов В. Б., Сем'яновський В. М. Дидактичні аспекти використання штучного інтелекту «ChatGPT-4» у гуманітарній освіті студентів. *Крим та Чорноморський регіон: реконструктивний розвиток у воєнний та повоєнний період* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського до 106-ї річниці від заснування університету та Кримського форуму, 17–18 жовтня 2024р., м. Київ. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. 228 с. С. 20–23. URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/view/336/9956/22536-1>
3. Дубко В. О., Распопов В. Б., Сем'яновський В. М. Про експерименти з використання ІІІ в освітній практиці студентів-гуманитаріїв. *Роль інновацій в трансформації образу сучасної науки* : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 27–28 грудня 2024 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти» ; НУЦПІ НАН України. Київ – Запоріжжя : АА ТанDEM, 2024. 120 с. С. 3–7. URL: <https://www.calameo.com/read/00316837227a13200be04>

4. Raspopov Viktor. Mystical reincarnation of maksym rytskyi's original literary style using artificial intelligence «Chatgpt-4». *Знакові постаті збереження національної спадщини та розвиток культурних практик в умовах суспільних викликів (до 130-річчя від дня народження організатора науки, поета, митця Максима Рильського)* : тези Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 19–20 березня 2025 року) / ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2025. 414 с. С.: 42–44. URL: <https://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/zbirnyky/2025/tezy.pdf>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-502-3-4>

Романюк Ю. М.,

*аспірант кафедри державно-правових і гуманітарних наук
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОВАДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТОРГІВЛІ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ В УКРАЇНІ

Прогресивність розвитку соціально-економічної галузі будь-якої держави залежить від збільшення фінансових вимог усіх ринкових учасників, зокрема держави, суб'єктів господарювання та суспільства. Водночас неодноразово виникає доволі значна потреба у залученні даними суб'єктами тимчасово вільних ресурсів, що на ринку спостерігається дуже жорстка конкуренція, оскільки від цього залежить їхня успішність в перспективі. На даний час найефективнішим інструментом таких операцій вважається саме фондовий ринок. Водночас в Україні спостерігаються певні структурні зрушення, оскільки вплив чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ на економіку держави в таких умовах важко переоцінити. Тому це потребує проведення ґрунтовного дослідження існуючого стану, перспектив та загроз професійній торгівлі на фондовому ринку в Україні, оскільки ризики, на які наражається сьогодні фондовий ринок, є особливо значущими.

Першим законодавчим актом, який регулює провадження професійної торгівлі на фондовому ринку в Україні, є Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», який регулює відносини, що виникають під час емісії, обігу, викупу цінних паперів та виконання зобов'язань за ними, укладання і виконання деривативних контрактів, заміни сторони деривативних контрактів та вчинення